

ЗУМЕРИ І АЛЬФА СТАЮТЬ ДОРОСЛИМИ – ЯКІ ЗНАННЯ ЇМ ПОТРІБНІ: КОНТРОВЕРСІЙНІ ПРОЛЕГОМЕНИ

У статті розглядаються питання, пов'язані з контентом феноменів поколінь зумерів і альфа та їхніх перспектив функціонування у дорослому віці. Ключові акценти зроблені на змістові та якості знань, які їм необхідні для комфортного функціонування у соціальних просторах своїх країн та за їхніми межами. Такими визначені знання, динаміка яких буде відповідати динаміці соціальних змін впродовж тривалості життя цих поколінь. При цьому підкреслюється, що «поколінний» підхід є одним із ключових у визначенні траєкторії і динаміки суспільного розвитку.

Здобуття і нарощення знань здійснюються у межах формальної, неформальної та інформальної освіти, конкретно у межах педагогічних систем та глобальних педагогічних концепцій: «педагогіка на основі активів»; «педагогіка справедливості»; «педагогіка власного капіталу»; «критична педагогіка»; можливо, деякою мірою «педагогіка сприйняття».

Окрім цього, у статті вказано, що освіта у цьому контексті є узагальненою теоретико-практичною системою, педагогіка конкретизує шляхи і форми передачі певної інформації, яка формує конгломерат знань. Педагогіка виконує важливе методологічно-технологічне завдання трансляції інформації, переважно через організацію освітнього процесу.

Важливим компонентом у формуванні системи знань виявляються трансформальні знання і навички, які значною мірою здобуваються поза інституцізованими закладами освіти (університетами, коледжами, школою).

Важливою умовою набуття адекватних знань є формування наукової бази для теоретичних обґрунтувань і їхнього практичного втілення. Адекватним у цьому сенсі видається дослідницький Режим-3.

Проаналізовано стан досліджень в обраній проблематиці, розглянуто погляди вітчизняних і зарубіжних науковців на особливості суспільного та індивідуального розвитку особистості, а також окреслено перспективи вивчення і вирішення зазначеної проблеми.

Ключові слова: покоління зумерів, покоління альфа, педагогічні системи, глобальні педагогічні концепції, трансверсальність, режими дослідження.

Актуальність. «Поколінний» підхід є одним із ключових у визначенні траєкторії і динаміки суспільного розвитку. Згідно з твердженням Майкла Дімока (Michael Dimock), президента Дослідницького центру Pew (Pew Research Center), з яким я погоджуюсь, «покоління дають можливість поглянути на американців [це стосується і громадян усіх держав – Володимир Євтух] як за їхнім місцем у життєвому циклі – чи то молода доросла людина, батько середнього віку чи пенсіонер – так і за їхньою приналежністю до когорти людей, які народилися в однаковий час... Когорти поколінь дають дослідникам інструмент для аналізу змін у поглядах з часом. Вони можуть надати спосіб зрозуміти, як різний досвід формування (наприклад, світові події та технологічні, економічні та соціальні зрушення) взаємодіють із життєвим циклом і процесом старіння, формуючи погляди людей на світ» [Dimock]. Дослідження соціальних проблем розвитку тих чи тих країн з врахуванням «поколінного» підходу формує інструмент для передбачення траєкторій й динаміки їхнього суспільного розвитку. Саме це актуалізує необхідність з'ясування контенту знань, які потребують нинішні і майбутні покоління для дійової участі у суспільних процесах.

Попередні завваги: 1. У титулі статті і у тексті час від часу я вживаю термін «зумери» (до певної міри властивий розмовному стилю), щоб уникати частоті появи літери латинської абетки «Z», яка є офіційною назвою одного із поколінь, але в українському соціополітичному просторі і у свідомості українців вона асоціюється з російською агресією проти України. Ця літера залишається у назвах праць зарубіжних дослідників, котрих я цитую.

2. Термін «пролегомени» у контексті цього конкретного викладу за «Вікіпедією», означає «міркування, які формулюють вихідне поняття і дають попередні відомості про предмет навчання; роз'яснюють вступ у вивченні тієї чи іншої науки, мають метою попереднє ознайомлення з її методами і завданнями та позначення статусу науки, дисципліни в системі раціонального знання» [Пролегомени].

3. У визначенні часових меж поколінь я звертаюся до Марка МкКріндія (Mark McCrindle), званого австралійського дослідника соціальних феноменів у поколінному вимірові і демографі, засновника дослідницької агенції «МкКріндл (McCrindle), яка з 2006 року спеціалізується на соціодемографічних проблемах поколінь [McCrindle]. Дослідник часові межі поколінь визначає таким чином: «будівничі» – 1925–1946 рр.; «бумери» – 1946–1964 рр.; «покоління Х» – 1965–1980 рр.; «покоління Y» – 1980–1994 рр.; покоління зумерів – 1995–2009 рр.; «покоління Альфа» – 2010–2024 рр. [McCrindle, 2021]. Що ж далі? Це може бути покоління Гамма (Gamma) – 2025–2039 рр. і покоління (Delta), а за ними ... «Однак це вже буде лише в другій половині 21-го століття, тож у нас є достатньо часу, щоб поміркувати над етикетками!» [McCrindle, Generation Alpha]. Є дещо й інша часова градація й дещо інші назви поколінь: так професор Катерина Амосова, котра, як я зазначав у розділі state-of-the-art, чи не найперша в українському науковому дискурсі звернулася до проблеми поколінь, вживає такі терміни й часові межі: «традиціоналісти», або «ветерани» (1922–1945 рр.)

(у М. МакКріндлі – «будівничі», 1925–1946 pp.), «бебі-бумери» (у М. МакКріндлі – «бумери»), «міленіали», або «покоління Y» (1981–1999 pp.) (у М. МакКріндлі – 1980–1994 pp.), «покоління Z» у Амосової – з 2000 р. (у М. МакКріндлі – «покоління Y»), 1995–2009 pp.) [Амосова].

У своїх пролегоменах про контент знань, необхідних для представників тих чи тих поколінь, та їхні шляхи здобуття я буду спиратися на пропозиції Марка МакКріндлі як найбільш авторитетного дослідника проблеми та досвіду у цій сфері, накопиченого згаданою дослідницькою агенцією М. Кріндлі. Хоча у більшості випадків розбіжності вважаю несуттєвими.

State-of-the-art (стан дослідження проблеми). Проблематика, пов'язана з поколіннями, привернула увагу дослідників і практиків не так і давно (це можна визначити за роками публікацій, які формують дискурс стосовно проблематики). Найбільш очевидно зацікавленість питаннями поколінь виявляється в Австралії, Великобританії, США з причин, означених у сюжетові про їхню актуальність: тут функціонують спеціальні осередки, як от Дослідницький центр Pew, здійснюються дослідження, заточені на проблемах поколінь, скажімо, Бересфордські дослідження (Beresford Research), проводяться семінари, ведуться постійні дискусії, особливо інтенсивно в інтернет-просторі [Why do generational labels]. Серед дослідників-практиків особлива активність властива Майклу Дімоку (Michael Dimock), Крістоферу Фаррелу (Christopher Farrell), Марку МакКріндлі (Mark McCrindle), Джені МакІнтош-Елкінс (Jeni McIntosh-Elkins), Карен МакРітчі (Karen McRitchie), Маурін Скунс (Maureen Scoones). Український дискурсивний простір останнього десятиліття (можливо, трохи раніше) активно насичується роздумами про покоління: тут знаходимо праці Тетяни Близнюк, Ольги Майстренко, Тетяни Лепейко (про конфлікт українських поколінь X та Y, про теорію поколінь з акцентом на ціннісні орієнтації), Володимира Попика (у стилі американських дослідників – пошуки проблемної постановки про підвалини тяглості (чи нетяглості?) поколінь в українському історичному просторі), Юрія Сухорукова (спроба презентації «цифрового покоління» у психолого-педагогічному вимірові) тощо [Близнюк, Майстренко; Попик; Сухоруков; Blyznyuk & Lereuko]. Крім того, досить корисний матеріал для багатовекторних розмірковувань стосовно прорейтингованих у різних публікаціях поколінь міститься в інтерпретаціях спеціальних соціологічних та соціальних опитуваннях, на частину із них я спирався у своїх контроверсійних пролегоменах і частина яких включена у джерельну базу цієї статті.

Що стосується дотичності до постановки проблеми у моїй статті, то мені здається, найбільш релевантною буде публікація професора Катерини Амосової, де міститься матеріал про те, як навчати «студентів-міленіалів». Певною мірою цих питань торкається у своїй публікації і Анна Давидова, ведучи мову про те, що потрібно знати контентмейкерам про дорослих післязавтрашнього дня.

Загальна моя заввага стосовно стану розробки «поколінної» тематики – вона перебуває на початковому етапі, зокрема в Україні, і обсяг нинішніх напрацювань, на моє переконання, поки що не відповідають соціальній значущості й масштабу проблеми. Цією обставиною визначаються перспективи її дослідження. Характерною рисою досліджень, різного роду опитувань та публікацій є їхня чітка орієнтованість на найбільш ефективне практичне застосування (бенчмаркінг) наукових пошуків. Тому і не дивно, що зазвичай дослідницькі осередки структуровані у великі промислово-бізнесові компанії, або ж працюють з ними у тісному зв'язку.

Мета статті концентрується на трьох питаннях: 1) які знання необхідні для комфортного існування (адаптації до ринку праці і взаємодії з природним і людським довкіллям) названих у титулі поколінь та і нових також; 2) в межах яких освітньо-педагогічних зусиль (систем, глобальних концепцій) найефективніше здобувати знання і їх нарощувати; 3) на яких методико-технологічних засадах варто концентровано здійснювати навчання, форми здобуття знань найбільш релевантні з огляду на характеристики (маркери) нинішніх молодих і прийдешніх поколінь.

Витоки назв поколінь. Аналіз матеріалів, дотичних до «поколінної» проблематики з певною вірогідністю дає підстави твердити, що у теоретичному (узагальненому ракурсі) плані дослідження цієї тематики започаткували американські вчені Вільям Штраус (William Strauss) та Нейл Хоув (у деякому правописі – Ніл Гоув, Neil Howe) своєю книгою «Покоління: історія американського майбутнього, 1584–2069» [Strauss]. Динаміку назв поколінь відтворив уже згадуваний дослідник і практик Марк МакКріндл: він пригадав, що коли він почав писати свою першу книгу «АВС про XYZ: Розуміння глобальних поколінь», то ось-ось з'являється нове покоління, для якого ще не було імені. Це було відразу після сезону ураганів в Атлантиці 2005 року, коли було так багато штормів, що звичайні алфавітні назви були вже вичерпані, і тому вперше був використаний грецький алфавіт. Дотримуючись цієї наукової номенклатури використання грецького алфавіту замість латинського, і пройшовши наш шлях через покоління X, Y і Z, я зупинився на наступній когорті – покоління Альфа – не повернення до старого, а початок чогось нового» [McCrindle, 2018]. У цьому контексті доречно звернути увагу на особливість визначення вікових меж для того чи того покоління. Власне, за твердженнями зарубіжних фахівців, не існує офіційних визначень цих меж; їхнє встановлення радше відбулося на основі «поширеного консенсусу» тих, хто вивчає проблему, скажімо, у структурі уже згадуваного Дослідницького центру Pew та використання досвіду переписів Сполучених Штатів Америки. У першому випадку йдеться про покоління зумерів, а у другому, – про покоління «бебі-бумерів». Відправною точкою у цьому консенсусі стали роки народження та вік станом на 2024 рік. Вважаю доречним подати таблицю, яка допоможе, на мій погляд, представити картину вікового зрізу, запропонованого у спеціальному дослідженні

(Бересфордське дослідження – Beresford Research): 1) покоління, народжені 1922 року, мають вік 102 роки (!); відповідно: 1928 року – 96 років (!), бумери-I 1946 року – 78 років, бумери-II 1955 року – 69, X 1965 – 59, міленіали 1981 року – 43, зумери 1997 року – 27 [Age range]. Для тих, хто бажає деталізації визначення меж поколінь, автори дослідження радять звернутися до таких джерел: «Вікіпедія – Wikipedia», «Kasasa», «Центр кінетики поколінь – The Center for Generational Kinetics, GenHQ», «NetDNA», «Покоління Джоунс – Generation Jones».

Покоління зумерів: контент феномена. «Зумери – сучасні підлітки й геть молоді люди, що народилися від середини-кінця 1990-х по початок 2010-х (деякі дослідники конкретизують: із 1997 по 2010 рік, або ж додають ще 2012 рік) [Амосова; Покоління]. «Вони все ще дорослішають, але вже демонструють шалену незалежність, пристрасну активність і непохитне прийняття інших. Вони володіють моральним компасом і готовністю прокласти свій власний шлях, а не відповідати попереднім нормам» [Покоління]. Що до твердження про те, що зумери є «найбільшим» поколінням в історії [Покоління], то воно викликає сумнів, принаймні у мене; ... я більше схильюся до твердження ... про те, що Альфа за кількістю переважає (або у найближчій перспективі буде переважати) усі інші покоління [McCrinkle, Generation Alpha]. Вочевидь, до появи наступних поколінь зумери були «найбільш расово та етнічно різноманітне, найосвіченіше, найбільш обізнане у цифрових технологіях і найбільш глобальне завдяки інтернету покоління [Покоління]. Іншими визначальними характеристиками зумерів є: стійкість – вони побачили надто багато трагедій за своє коротке життя. Пережили глобальну пандемію, війну з тероризмом і карантинні заходи; нонконформізм; зацікавленість духовними практиками; скептичність у споживанні інформації; захопленість нетрадиційною медициною; для зумерів навколишній світ важливіший за роботу; більш розлого про перелічені та інші характеристики зумерів дивись інтерпретації спеціального опитування, здійсненого Освіторією [Покоління]. Підставою обрання перелічених тверджень як релевантних є той факт, що вони сформульовані на основі дослідження (фокус-групи та опитування) 10 000 дорослих у Сполучених Штатах і Великій Британії [Покоління]. Додаткові характеристики дотичних до даного покоління можна почерпнути із спеціального соціологічного дослідження [Дослідження настроїв].

Покоління Альфа: контент феномена. Покоління Альфа – це ті, хто народився у період з 2010 по 2024 роки. Сьогодні щотижня таких у світі народжується понад 2.8 мільйона. Якщо така тенденція буде зберігатися, то у 2025 році їхня кількість може досягти майже 2 мільярдів і вони перетворяться у найчисельніше покоління в світовій історії [McCrinkle, Generation Alpha]. Альфи ж почали з'являтися на світ 2010-го року (до речі, App – від Apple, – стало словом року), «коли вийшов перший iPad і був запущений Instagram. альфи прийшли навіть не просто в цифровий світ, а у світ портативних девайсів, що забезпечують включеність у глобальну мережу та взаємодію з різноманітним контентом де завгодно в режимі 24/7, – і саме це вирішально впливає на формування портрета даного покоління. Недарма їх називають «діджиталнародженнями» (digital native)» [Давидова].

Основні маркери, які подає Анна Давидова і які можна згенерувати з досліджень Катерини Амосової, Тетяни Близнюк, Ольги Майстренко, Тетяни Лепейко, Марка МкКріндлі, Крістофера Фареллі, Джені МкІнтош-Елкінс, Карен МкРітчі, Маурін Скунс та інших авторів, є такими: 1) альфи – діти міленіалів і молодші брати-сестри зумерів – будуть найбільшим поколінням, яке будь-коли жило на Землі; 2) вони проживуть довше й будуть більше схильні до культурного розмаїття, ніж їхні попередники; 3) головні покупці післязавтрашнього дня (консьюмеристські пріоритети альф щодо товарів і послуг); 4) «діджитал-зомбі»: так чи ні? Дискусія у статті Анни Давидової на основі дослідження «Покоління альфа: готуємося до майбутніх покупок» [Generation Alpha], яке здійснила міжнародна консалтингова компанія Wunderman Thompson Commerce; 6) альфи стають контентмейкерами для самих себе; 8) найпопулярніші в альфи контент-напрями – пранки, челенджі, анпакінгі, ситками та стріми; 8) альфи плавно і природно перетікають туди-сюди між онлайн- та офлайн-реальністю, між різними соцмережами, девайсами; 9) хочуть більше інклюзивності в типах родин, які вони бачать на екрані, більшого різноманіття у проявах персонажів, з котрими вони ідентифікують себе; 10) інтравертність і екстравертність; 11) для альф важлива життєвість, щирість і справжність контенту [Давидова].

Пропоную звернути увагу на два твердження, які висувуються у дослідженнях компанії МкКріндл: 1) покоління Альфа є найбільш матеріально забезпеченим поколінням, найбільш технологічно «підкованим» поколінням, і вони матимуть більшу тривалість життя, ніж будь-яке попереднє покоління; 2) представники цього покоління залишатимуться в освіті довше, почнуть заробляти роками пізніше і залишаться вдома з батьками пізніше, ніж навіть їхні попередники [McCrinkle, Generation Alpha]. Ці припущення-твердження можуть бути прийняті як такі, що мають рацію; однак, їх прийдеться ще доводити через спеціальні опитування, чи то вдаючись до поширеного в соціології методу включеного спостереження, щоправда, впродовж тривалого періоду.

Освіта-педагогіка-знання: змістовні поля перетину. Взаємозв'язок між означеними термінами, які відтворюють сутність відповідних феноменів, можна встановити, звернувши увагу на загально прийняті їхні визначення: 1) «освіта – це процес і результат засвоєння особистістю певної системи наукових знань, практичних умінь та навичок і пов'язаного з ними того чи іншого рівня розвитку її розумово-пізнавальної і творчої діяльності, а також морально-естетичної культури, які у своїй сукупності визначають соціальне

обличчя та індивідуальну своєрідність цієї особистості»; «...освіту можна розуміти як передачу накопичених суспільством знань молодому поколінню для розвитку в нього пізнавальних можливостей, а також набуття умінь і навичок для практичного застосування загальноосвітніх і професійних знань» [Освіта]; 2) «педагогіка – наука про спеціально організовану цілеспрямовану і систематичну діяльність з формування людини, про зміст, форми і методи виховання, освіти та навчання. Предмет педагогіки – цілісний педагогічний процес, спрямований на розвиток і формування особистості в умовах її виховання, навчання та освіти. Об'єктом педагогіки є ті явища, які обумовлюють розвиток індивіда в процесі цілеспрямованої діяльності суспільства» [Педагогіка]; 3) «знання – це знайомство, обізнаність чи розуміння когось або чогось, наприклад, фактів, інформації, описів або навичок. Знання отримується через досвід або освіту шляхом спостереження, дослідження чи навчання» [Знання].

Отже, пов'язаність цих трьох термінів, а відтак і однойменних феноменів очевидна – пропоную визначитися таким чином: освіта у цьому ланцюгу є узагальненою теоретико-практичною системою, педагогіка конкретизує шляхи і форми передачі тієї чи тієї інформації, яка формує конгломерат знань. На педагогіку припадає важливе методологічно-технологічне завдання трансляції інформації, переважно через організацію навчального процесу. За Генрі Джіру (Henry Giroux), одним із засновників теорії критичної педагогіки у США, «педагогіка формує, впливає і структурує особистості учнів – їхнє розуміння світу, себе в ньому, їхні найглибші цінності та навіть бажання» [Critical pedagogy].

Безумовно, щоб побудувати ефективну систему здобуття необхідних знань, за Катериною Амосовою, потрібно враховувати уподобання того чи того покоління, які стають певною нормою, включеною у навчальний процес. Серед таких, на думку вченої (вона вела мову про «міленіалів», але це з тією чи тією долею корекції може стосуватися і інших груп поколінь): орієнтованість на практичні аспекти, інтерактив з використанням сучасних технологій, залучення до навчального процесу ігрових елементів; коротка, ключова інформація має зайняти чільне місце у навчанні; комунікація має бути в центрі при роботі в групі; чітко сформульовані та практично орієнтовані навчальні цілі і завдання для самостійної роботи, в т.ч. самостійного пошуку інформації в Інтернеті, замість читання лише одного підручника; аудиторне навчання, лекції включно, має використовуватися для набуття компетентності їхнього застосування з метою вирішення конкретних задач [Амосова].

Звичайно, до цього переліку можна додавати й інші індекси. Як на мене, рекомендації К. Амосової релевантні, коли мова йде про формальну, радше зформалізовану, систему навчального процесу, який структурується межами освітніх стандартів. До речі, я переконаний, що стандарти стримують креативність динаміки здобуття знань. Щоправда, на сьогодні це контрверсійне твердження я виношу за рамки дискусії, оскільки воно вимагає ретельного опрацювання, що не вкладається у контури цієї статті. Попередньо скажу, що, зважаючи на окреслені маркери (характеристики) обраних мною поколінь, вони вступають у суперечливі відносини: стандарти – це певні обмеження, а основний контент поведінкових прагнень нових поколінь – це розширення меж для вияву свободи, креативності, критичності, особистісних уподобань. Однак, з'ясуванню співвідношення між такими феноменами, як освіта-педагогіка-знання й їхнього значення маємо присвятити особливу увагу, оскільки стає очевидним, що у цьому трикутнику закорінені шляхи до пошуку ефективізації передачі й засвоєння (накопичення) знань, котрі забезпечуватимуть комфортне функціонування зумерів і альфа у динаміці довкілля (природного і людського).

Педагогічні системи (глобальні педагогічні концепції): адаптивність зумерів і Альфа. Сьогодні педагоги (як теоретики, так і практики) в усіх країнах активно шукають можливості поліпшення навчального (освітнього) процесу з метою його активізації й досягнення найбільш ефективних результатів, які могли б забезпечувати їхнім носіям комфортну адаптацію на ринку праці та у взаємодії з довоколишнім середовищем. Саме цим можна пояснити появу у педагогічному просторі різноманітних концепцій, як конкретного характеру (скажімо, «контекстуальне навчання» [Євтух, 2021a]), так і більш глобального (як от пов'язані з досить широким педагогічним простором). Останні у науковій літературі прибрали назву «педагогічні системи»; подеколи їх називають «глобальними педагогічними концепціями». Такі системи (концепції) представлені у працях низки зарубіжних дослідників, зокрема Черрі Бенкс (Cherry Banks), Джеймса Бенкса (James Banks), Крістін Бернхем, (Kristin Burnham), Аванті Чоуджед (Avanti Chojed), Інес Джіл-Джорсен (Ines Gil-Jaursen), Глорії Лендсон-Біллінгз (Gloria Landson-Billings), Мет'ю Линча (Matthew Lynch), Семюела Таннара (Samuel Tannar), Меннюела Зана (Manuel Zahn) [Євтух, 2023].

Серед тих новацій, які сьогодні досить жваво дискутуються у зарубіжному педагогічному дискурсі, назвемо такі: «педагогіка на основі активів», «педагогіка справедливості», «культурно підтримуюча (оживляюча) педагогіка», «культурно релевантна педагогіка», «культурно реагуюча педагогіка» (їх найчастіше називають педагогічними системами); «педагогіка власного капіталу», «біла педагогіка» («педагогіка для білих»), «педагогіка для іноземців», «педагогіка сприйняття», «критична педагогіка», «реверсна педагогіка» (їх іноді іменують глобальними педагогічними концепціями). Сьогодні я зацентрую увагу на деяких головних моментах педагогічних систем та глобальних педагогічних концепцій, які, на мою думку, релевантні у контексті наших розмірковувань стосовно поколінь, і конкретно покоління зумерів та альфа: «педагогіка на основі активів» («asset-based pedagogy»); «педагогіка справедливості» («equity pedagogy»); «педагогіка власного капіталу» («own capital pedagogy»); «критична педагогіка» («critical pedagogy»); можливо, деякою

мірою «педагогіка сприйняття» («pedagogy of perception»). Подаю коротку характеристику названим педагогічним системам та глобальним педагогічним концепціям. Зверну увагу на те, що моє рішення вміщувати англomовний варіант назви пов'язується з тим, що вони зароджувалися і поширені у зарубіжному науково-педагогічному просторі переважно англomовних країн:

1) *«педагогіка на основі активів»* базується на здобутому у попередні роки досвіді накопичення знань; є ключовою у досягненні рівності в класах та аудиторіях; спільнота є ціннісною, кожна спільнота має сильні сторони та свій потенціал; зосередження на сильних сторонах тих, хто навчається; на їхній основі вибудовується платформа для отримання нових знань і навичок; за твердженнями Асоціації коледжів і наукових бібліотек (Association of College & Research Libraries) США, ця педагогіка концентрує увагу на різноманітності у думках, культурі та рисах як позитивних перевагах; на процесі нарощування знань у контексті обміну інформацією, яку в класі і аудиторії привносять ті, хто навчає, і ті, кого навчають [Teacher];

2) у *«педагогіці справедливості»* на перший план висувуються доступність і справедливість з використанням різних стилів навчання; методи та стратегії навчання застосовуються рівноправно з метою надання всім учням, незалежно від їхнього расового, етнічного, соціального походження, однакових можливостей для навчання з тим, щоб допомогти їм досягти позитивних результатів і, відповідно, успіху в суспільстві; «педагогіка справедливості» – це підхід до освіти, за якого вчителі розробляють навчальні стратегії та створюють у класі атмосферу, яка краще підтримує всіх учнів, особливо тих, хто перебував у невідповідному становищі в школі та поза межами суспільних активностей. Скажімо, це стосується учнів і студентів із низьким соціально-економічним статусом, структурно неблагополучних із різною расовою/етнічною приналежністю, статтю та сексуальною орієнтацією, віком, релігією, типом статури, (інвалідністю) тощо [What is equity];

3) *«педагогіка власного капіталу»* зосереджується на формуванні соціального капіталу на базі отриманих знань для подальшого успішного функціонування у суспільстві; ефективним чинником у процесі накопичення знань як власного капіталу є «педагогічний капітал» (на зразок, за П'єром Бурдьє, культурного, соціального капіталу) «дієва, взаємна довіра, встановлена між викладачем і студентами, яку потім викладач може використовувати та витрачати, щоб заохотити студентів брати участь у складній, але вартісній навчальній діяльності» [Wilson];

4) *«критичній педагогіці»* притаманні питання соціальної справедливості та демократії у викладанні та навчанні, звільнення від приниження через набуття критичної свідомості, зміна свого світу через соціальну критику та політичні дії з метою самореалізації, нейтральність знань [Critical pedagogy];

5) в центрі уваги *«педагогіки сприйняття»* перебуває питання про формування комфортного педагогічного клімату, який, на переконання її прибічників (з чим я погоджуюсь), є важливою функцією різних концепцій здобуття знання; у цій педагогіці зусилля концентруються на запровадженні різноманітних практик, що сприяє кращій взаємодії тих, хто навчається, і тих, хто навчає [Bragu].

Отже, як бачимо, ключові принципи перерахованих педагогічних систем і педагогічних глобальних концепцій корелюють з маркерами та соціальними устремліннями поколінь зумерів і альфа. На цих принципах можна вибудовувати платформу здобуття ними знань. Тут відразу ж виникає питання – в межах якої системи освіти (формальна, неформальна, інформальна) можна реалізувати цю кореляцію з тим, щоб досягти бажаного ефекту – накопичити достатній запас інформації та знань (загальноосвітніх і професійно необхідних) для прогресивного функціонування представників поколінь зумерів і альфа. До речі, цей контекст вимагає бодай стислого занурення у контент названих систем освіти: «формальна – освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей і передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами/освітніми програмами результатів навчання відповідного рівня та здобуття кваліфікацій, що визначаються державою; неформальна – освіта, яка здобувається зазвичай за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій; інформальна – освіта, яка передбачає само організоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема, під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям [Неформальна]. Беручи до уваги контент зазначених систем освіти, раціонально було б зробити конгломерат із принципів кожної із них, акцентувавши увагу саме на згаданій кореляції і виділивши в окрему групу такі питання, як мінімізація схоластичного матеріалу й збільшення зусиль для набуття практичних вправностей, постійний моніторинг динаміки ринку праці (контент професій) й відповідності їм знань (більш конкретно адаптацію методів передачі й засвоєння інформації та вправностей у її використанні). Подібний конгломерат допоміг би, на мою думку, упоратися з професіями майбутнього, а у більш широкому розумінні з доменами професійної зайнятості.

Трансферсальність у здобутті знань. Вочевидь, не викликає заперечень твердження про те, що серед різного роду знань, накопичених під час навчання, трансферсальні знання і навички посідають помітне місце. Вони визначаються їхнім контентом, оскільки саме вони акумулюють професійні вправності, необхідні для ефективного функціонування їхніх носіїв на ринку праці. Вони допоможуть майбутнім фахівцям реалізувати себе як особистість та професіонала, оптимізувати свою роботу. Такого роду знання, компетентності, навички можуть акумулюватися у процесі змішаного та гібридного навчання на основі формальної, неформальної та інформальної освіти. Зазначу, що «У міжнародних документах трансферсальні навички та

трансверсальні компетентності визначаються як необхідні практичні знання для ефективного впровадження у різних ситуаціях, які майбутній фахівець зможе успішно реалізувати в професійних та соціальних середовищах» [Борова; Попова; Sá]. Зарубіжні педагогічні практики свідчать, що трансверсальні знання великою мірою здобуваються поза межами інституалізованих навчальних закладів (університетів, коледжів, шкіл). Йдеться про різного роду курси, семінари, конференції, активності по підвищенню кваліфікації. Зазвичай вони генеруються під час здобуття знань у межах інформальної освіти на різного роду онлайн-платформах «удосконалення навичок і саморозвитку», скажімо, Coursera, OpenEdX, Udacity, CanvasNetwork, Udemy, Prometheus, EdEra (EducationEra), FutureLearn, OpenupEd, Iversity, StanfordOpenEdx, Codecademy, Duolingo, ВУМ (Відкритий Університет Майдану) тощо [Неформальна]. Менеджмент великих й не дуже великих фірм, дбаючи про їхнє ефективне функціонування, постійно пропонує своєму персоналу звертатися до платформ.

Можна припустити (і у багатьох випадках ми в цьому пересвідчуємося), що зумерів та альфа приваблює здобуття трансверсальних знань значною мірою і тому, що це відбувається поза межами інституалізованих закладів освіти в атмосфері заточеності на конкретний результат, який їм необхідний для професійних практик.

Необхідність поглибленого дослідження проблеми поколінь. Беручи до уваги, що зумери і альфа, як і усі покоління, є багатогранними і складними соціокультурними феноменами, вивчення яких, на моє переконання, перебуває на початковому етапі, для теоретиків проблеми поколінь залишається відкритою ціла низка питань. Зокрема, найважливіші, за моїм судженням, – тяглість адекватності в оцінці довколишнього світу (природного і соціального) з метою окреслення своєї локації (не лише у фізичному розумінні, але й соціокультурному), взаємодія між поколіннями з метою участі у спільних соціальних проєктах (життєвих ситуаціях), перспективи налагодження співпраці з ровесниками поза межами своєї країни (ставати активними учасниками різного роду дій), шляхи ефективізації професійних занять.

Важливим моментом у здійсненні досліджень поколінь є вибір відповідного режиму (модусу) продукування знань. Сьогодні дискурс розгортається навколо трьох концепцій розвитку науки (продукування знання), що відомі як режими 1, 2, 3. Коротко нагадаю сутність кожного із режимів (способів). У першому випадку йдеться про те, що знання продукувалося через фундаментальні дослідження і тут практично не йшлося про застосування їхніх результатів. Основною особливістю Режиму-2 є те, що для виконання певної роботи (розв'язання конкретної наукової проблеми) формуються тимчасові міждисциплінарні колективи дослідників і зазвичай вони зосереджуються на прикладних дослідженнях, завдання яких є прагнення досягти результатів, що можуть реалізуватися на практиці. Я називаю цей режим продукування знання соціально орієнтованим режимом. З першого десятиліття нинішнього століття розпочинається новий етап дискусії про перспективи продукування знання – вже у межах Режиму-3. Завважу, він більш складний за своєю структурою, ніж Режим-1 і Режим-2. У ньому увага акцентується на співіснуванні й взаємодії різноманітних режимів здобуття знань: це відбувається на індивідуальному (мікро– або місцевому), структурному та організаційному (мезо– чи інституційному) та системному (макро– або глобальному) рівнях. У цьому контексті співпраці першу методологічну скрипку грають такі підходи, як міждисциплінарність, трансдисциплінарність та мультидисциплінарність (більш детально: див. [Свтух, 2021б, 24; Carayannis; Gibbons; Knowledge; The new production]). Попередній аналіз ефективності названих режимів (модусів) продукування знання (досліджень) дає мені підстави твердити про те, що Режим-3 – найбільш релевантний у вивченні проблем поколінь.

Висновки. Сьогодні можна констатувати, що феномен поколінь посідає надзвичайно важливе місце у суспільному розвитку усіх країн сучасного світу. «Поколінний» підхід до розуміння соціального поступу відкриває можливості визначення його траєкторії та динаміки і допомагає окреслити його перспективи. Зумери і альфа – актуальні покоління сьогодення знаходяться у фокусі громадської думки і наукових досліджень, оскільки від них вже у найближчому майбутньому великою мірою залежатиме наповненість соціальних, культурних, політичних процесів у тому чи тому конкретному суспільстві. Тому цілком виправданими виявляються інтенсивні пошуки найефективніших шляхів забезпечення їх такими знаннями, які творили б їхнє комфортне функціонування у взаємодії з природним та соціальним довкіллям. У цьому контексті постає інше актуальне питання – в межах яких освітньо-педагогічних зусиль найефективніше здобувати знання і їх нарощувати; на яких методико-технологічних засадах доведеться концентрувати увагу, щоб згадані покоління досягали адекватного соціального ефекту, зважаючи на їхні характеристики (маркери нинішніх молодих і прийдешніх поколінь). У статті пропонується притягнути увагу до таких педагогічних систем (чи то глобальних педагогічних концепцій): педагогіка на основі активів», «педагогіка справедливості», «культурно підтримуюча (оживляюча) педагогіка», «культурно релевантна педагогіка», «культурно реагуюча педагогіка» (їх найчастіше називають педагогічними системами); «педагогіка власного капіталу», «біла педагогіка» («педагогіка для білих»), «педагогіка для іноземців», «педагогіка сприйняття», «критична педагогіка», «реверсна педагогіка» (їх іноді іменують глобальними педагогічними концепціями). У ракурсі запропонованої постановки питання я акцентую увагу на деяких головних моментах педагогічних систем та глобальних педагогічних концепцій, які, на мою думку, найбільш релевантні у контексті наших розмірковувань стосовно поколінь, і конкретно покоління зумерів та альфа: «педагогіка на основі активів»; «педагогіка справедливості»; «педагогіка власного капіталу»; «критична педагогіка»; можливо, деякою мірою «педагогіка сприйняття».

Усвідомлюючи той факт, що значна частина базових знань здобуваються у межах офіційних освітніх систем соціальна значущість феноменів поколінь вимагає особливої уваги до формування трансферсальних навичок і знань, які зазвичай нарошуються поза інституалізованими закладами навчання.

Безумовно, про вирішення питань, пов'язаних з феноменом поколінь, не доводиться говорити без креативного наукового підґрунтя, без всебічного вивчення різних аспектів їхнього функціонування. Обрання адекватних методологічних дослідницьких засад (теоретичних концепцій і структурованих меж) забезпечує адекватність висновків про перспективи поколінь зумерів і альфа у сучасних динамічних соціальних просторах. Такими запропоновані дослідження, які здійснюються у Режимі-3 продукування і нарощення знань.

Використана література:

1. Амосова, Катерина. (2018). Хто такі «міленіали», і як навчати таких студентів. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2018/01/16/228473/>
2. Близнюк, Т.П., Майстренко, О.В. (2023). Конфлікт українських поколінь X та Y: шляхи його подолання в умовах війни в Україні. *Соціально-правові студії*. Том 6. № 1. С. 9-16. URL: <https://sls-journal.com.ua/uk/journals/tom-6-1-2023/konflikt-ukrayinskikh-pokolinn-x-ta-y-shlyakhi-yogo-podolannya-v-umovakh-viyni-v-ukrayini>
3. Борова, Т.А., Вель, Т.М., Чжанг, Цайджин (2022). Формування трансверсальних компетентностей у студентів ЗВО на основі гібридного навчання. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія «Педагогіка»*. Вип. 13 (25). URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27866>
4. Давидова, Анна. (2021). Покоління альфа. Що контентмейкерам важливо знати про дорослих післязавтрашнього дня. URL: <https://mbr.com.ua/uk/news/analytics/4363-pokolinnya-alfa>
5. Дослідження настроїв та думок міленіалів і зумерів у 2023 році свідчить про досягнення прогресу в організації робочих процесів, незважаючи на нові виклики. (2023). URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/press-release/2023/2023-gen-z-and-millennial-survey.html>
6. Євтух, Володимир. (2021a). Контекстуальне навчання: науковий дискурс в освітньому просторі зарубіжних країн. *Наукові записки. Педагогічні науки*. Випуск CL (150). Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. С. 5-21.
7. Євтух, Володимир. (2021б). Евалюація: пролегомени до системного знання, яке «може постати як міждисциплінарна наука». *Гілея. Науковий вісник. Філолософські науки. Політичні науки*. Випуск 163 (№ 6-7). С. 18-37.
8. Євтух, Володимир. (2023). Роль педагогічних систем (глобальних педагогічних концепцій) у формуванні дизайну та змісту навчального процесу. *Модернізація педагогічної освіти у глобальному вимірі безпеки соціально-турбулентного світу. Збірник матеріалів міжнародного форуму*. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова. С.52-53.
9. Неформальна/інформальна освіта. URL: <https://dpu.edu.ua/osvita/neformalna-informalna-osvita>
10. Освіта. (2021). *Енциклопедія освіти*. Національна академія педагогічних наук України. Київ. Юрінком Інтер. 1144 с.
11. Педагогіка. *Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії*. URL: uk.wikipedia.org/wiki/Педагогіка
12. Покоління, яке змінює все: як зрозуміти сучасних підлітків. URL: <https://osvitoria.media/opinions/pokolinnya-yake-zminyuye-vse-yak-zrozumity-suchasnyh-pidlitkiv/>
13. Попик, Володимир. (2022). Колективний портрет поколінь як дослідницька проблема. *Форум: Міжнародна наукова конференція «Бібліотека. Наука. Комунікація. Інноваційні трансформації ресурсів і послуг». Секція 7. Сучасна біографіка та біобібліографія: нові форми і методи дослідницької та інформаційної роботи, інтеграції та поширення біографічних знань*. URL: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/1445>
14. Попова, Л.М. (2022). Еволюція терміна «трансферсальність» у сучасному науковому просторі: зарубіжний досвід. *Педагогічні науки. Секція 4. Теорія і методика професійної освіти*. № 99. С. 52-57. URL: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2022-99-8>.
15. Пролегомени. *Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Пролегомени>
16. Сухоруков, Ю.С. «Цифрове Покоління»: Психолого-педагогічне дослідження проблеми. URL: https://naurok.com.ua/cifrove-pokolinnya-psihologo_pedagogichne-doslidzhennya-problemi-255031.html
17. Age range by generation. Generations defined by name, birth year, and ages in 2024. URL: <https://www.beresfordresearch.com/age-range-by-generation/>
18. Beresford Research. URL: <https://www.beresfordresearch.com/>
19. Blyznyuk, Tetyana. (2017). Generational values of generation Y: Survey of Ukrainian senior school pupils and students. *Economics and Sociology*. Vol. 10. № 3. Pp. 153-166. URL: doi:10.14254/2071-789X.2017/10-3/11 (05.06.2024).
20. Blyznyuk, T., & Lepeyko, T. (2016). Generational theory: Value-oriented approach. *Business Inform*. № 11. Pp. 24-30.
21. Bray, Aibhín, Girvan, Carina, Chorcora, Eilís Ní. (2023). Students' perceptions of pedagogy for 21st century learning instrument (S-POP-21): Concept, validation, and initial results. *Thinking Skills and Creativity*. Volume 49. URL: <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2023.101319>
22. Carayannis Elias G., Campbell David F. J. «Mode 3»: Meaning and implications from a knowledge systems perspective». Knowledge creation, diffusion and use in innovation networks and knowledge clusters: a comparative systems approach across the United States, Europe and Asia. Westport, Connecticut: Praeger Publishers, 2006. Pp. 1–25.
23. Critical Pedagogy: 8 key concepts you need to know. URL: <https://www.dns-tvind.dk/critical-pedagogy/>
24. Dimock, Michael. (2019). Defining generations: Where millennials end and generation Z begins. URL: <https://www.pewresearch.org/short-reads/2019/01/17/where-millennials-end-and-generation-z-begins/>
25. Generation ALPHA: Preparing for the future consumer URL: <https://gertkoot.wordpress.com/wp-content/uploads/2019/10/wtc-generation-alpha-2019.pdf>
26. Gibbons, Michael, Camille Limoges, Helga Nowotny, Simon Schwartzman, Peter Scott and Martin Trow. (1994). The new production of knowledge: The dynamics of science and research in contemporary societies. London: Sage. 192 pp.
27. Knowledge production modes. *From Wikipedia, the free encyclopedia*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Knowledge_production_modes
28. McCrindle. URL: <https://mccrindle.com.au>
29. McCrindle, Mark. Generation Alpha. Understanding generation Alpha. URL: <https://mccrindle.com.au/article/topic/generation-alpha/generation-alpha-defined/>

30. McCrindle, Mark. (2021). The generations defined. URL: <https://mccrindle.com.au/article/topic/demographics/the-generations-defined/>
31. McCrindle, Mark. (2018). The ABC of XYZ: Understanding the global generations. URL: https://www.researchgate.net/publication/328347222_The_ABC_of_XYZ_Understanding_the_Global_Generations
32. McIntosh-Elkins, Jeni, McRitchie, Karen, Scoones, Maureen. (2007). From the silent generation to generation x, y and z: strategies for managing the generation mix. Conference: Proceedings of the 35th Annual ACM SIGUCCS Conference on User Services 2007, Orlando, Florida, USA, October 7-10, 2007. URL: DOI: 10.1145/1294046.1294104 (02.06.2024).
33. Sá, M.J.. (2018). Transversal competences: Their importance and learning processes by higher education students. URL: <https://www.mdpi.com/2227-7102/8/3/126>.
34. Strauss, William, Howe, Neil (1991). Generations: The history of America's future, 1584 to 2069. Morrow. 538 pp.
35. Teacher education reinvented. Supporting excellence in teacher education. URL: <https://teachereducation.steinhardt.nyu.edu/an-asset-based-approach-to-education-what-it-is-and-why-it-matters/>
36. The new production of knowledge: The dynamics of science and research in contemporary societies. URL: https://www.researchgate.net/publication/225088790_The_New_Production_of_Knowledge_The_Dynamics_of_Science_and_Research_in_Contemporary_Societies
37. What is Equity? The National Association for Multicultural Education. Advancing and Advocating for Social Justice & Equity. URL: https://www.nameorg.org/learn/what_is_equity.php
38. Why do generational labels receive so much media attention? URL: <https://www.beresfordresearch.com/generational-labels-receive-attention/>
39. Wilson, Brent G., Switzer, Scott H. Pedagogical capital: Strengthening and leveraging trusting relationships in online courses. Mode of inquiry. (2012). URL: https://www.researchgate.net/publication/265891533_Pedagogical_Capital_Strengthening_and_Leveraging_Trusting_Relationships_in_Online_Courses_Mode_of_Inquiry

References:

1. Amosova, Kateryna. (2018). Khto taki «milenyaly» i yak navchaty takykh studentiv [Who are «millennials» and how to teach such students]. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2018/01/16/228473/>
2. Blyznyuk, T.P., Maistrenko, O.V. (2023). Konflikt ukrainskykh pokolin X ta Y: shlyakhy yoho podolannya v umovakh viyny v Ukraini [The conflict between Ukrainian generations X and Y: ways to overcome it in the conditions of war in Ukraine]. *Sotsialno-pravovi studiyi [Social and Legal Studies]*. Tom 6. No 1. S. 9-16. URL: <https://sls-journal.com.ua/uk/journals/tom-6-1-2023/konflikt-ukrayinskikh-pokolin-x-ta-y-shlyakhi-yogo-podolannya-v-umovakh-viyni-v-ukrayini>
3. Borova, T.A., Ved T.M., Chzhang, Tsaydzyn. (2022). Formuvannya transversalnykh kompetentostey u studentiv ZVO na osnovi hibrydnoho navchannya [Formation of transversal competences among students of higher education on the basis of hybrid learning]. *Adaptyvne upravlinnya: teoriya i praktyka. Seriya «Pedagogika» [Adaptive management: theory and practice. «Pedagogy» series]*. Vyp. 13(25). URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27866>
4. Davydova, Anna. (2021). Pokolinnya alfa. Shsco kontrmeykeram vazhlyvo znaty pro doroslykh pislyzavtrishnyoho dneya [Alpha generation. What content creators need to know about adults after tomorrow]. URL: <https://mbr.com.ua/uk/news/analytics/4363-pokolinnya-alfa>
5. Doslidzhennya nastroyiv ta dumok milenialiv i zumeriv u 2023 rotsi svidchyt pro dosyahnennya progresu v organisatsiyi robochykh protsesiv nezvazhayuchy na novi vyklyky [A study of the attitudes and opinions of millennials and boomers in 2023 shows that progress has been made in the organization of work processes, despite new challenges]. (2023) URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/press-release/2023/2023-gen-z-and-millennial-survey.html>
6. Yevtikh, Volodymyr. (2021a). Kontekstualne navchannya: naukovyi dyskurs v osvitynomu prostori zarubizhnykh krayin [Contextual learning: scientific discourse in the educational space of foreign countries]. *Proceedings. Pedagogical sciences*. Issue CL (150). Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M.P. Dragomanova. S. 5-21.
7. Yevtikh, Volodymyr. (2021b). Evalyuatsiya: prolegomeny do systemnoho znahhya yake «mozhe postaty yak mizhdystsyplinarna nauka» [Evaluation: Prolegomena to systemic knowledge that «can appear as an interdisciplinary science». *Hileya. Scientific Bulletin. Philosophical sciences. Political sciences*. Vol. 163(No 6-7). S 18-37.
8. Yevtikh, Volodymyr. (2023). Rol pedagogichnykh system (globalnykh pedagogichnykh rontsepsiy u formufanni dyzainu ta zmistu navchalnoho protsesu [The role of pedagogical systems (global pedagogical concepts) in shaping the design and content of the educational process]. *Modernizatsiya pedagogichnoiy osvity u globalnomu vymiri bezpeky sotsialno-turbulentnoho svity. Zbirnyk materialiv mizhnarodnoho forumu [Modernization of pedagogical education in the global security dimension of the socially turbulent world]*. Collection of materials of the international forum. Kyiv: Vyd-vo UDU imeni Mykhaila Dragomanova. S. 52-53.
9. Neformalna/informalna osvita [Nonformal/Informal education]. URL: <https://dpu.edu.ua/osvita/neformalna-informalna-osvita>
10. Osvita [Education]. (2021). *Entsyklopedia osvity. Natsionalna akademiya pedagogichnykh nauk Ukrainy [Encyclopedia of education. National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine]*. Kyiv. Yurinkom Inter. 1144 s.
11. *Pedagogika [Pedagogy]*. Material z Vikipediyi – vilnoyi entsyklopediyi [From Wikipedia, the free encyclopedia]. URL: uk.wikipedia.org/wiki/Педагогіка
12. Pokolinnya yake zminyuye vse: yak zrozumity suchasnykh pidlitkiv [The generation that changes everything: how to understand today's teenagers]. <https://osvitoria.media/opinions/pokolinnya-yake-zminyuye-vse-yak-zrozumity-suchasnyh-pidlitkiv/>
13. Popyk, Volodymyr. (2022). Kolektyvnyi portret pokolin yak doslidnytska problema [Collective portrait of generations as a research problem]. *Forum: Mizhnarodna naukova konferentsiya «Biblioteka. Nauka. Komunikatsiya. Innovatsiyi transformatsiyi resursiv ta posluh». Sektsiya 7. Suchasna biografika ta bibliografiya: novi formy i metody doslidnytskoyi ta informatsiyoi roboty, integratsiyi ta poshyrennya biografichnykh znan. [Forum: International scientific conference «Library. Science. Communication. Innovative transformations of resources and services». Section 7. Modern biography and biobibliography: new forms and methods of research and information work, integration and dissemination of biographical knowledge]*. URL: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/1445>
14. Popova, L.M. (2022). Evolutsiya termina «transversalnist» u suchasnomu naukovomu prostori: zarubizhnyi dosvid. [Evolution of the term «transfersality» in the modern scientific space: foreign experience]. *Pedagogichni nauky. Sektsiya 4. Teoriya i metodyka profesiyanoi osvity [Pedagogical sciences. Section 4. Theory and methodology of professional education]*. No 99. S. 52-57. URL: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2022-99-8>.
15. Sukhorukov, Yu.S. «Tsyfrovo Pokolinnya»: Psykholoho-pedagogichne doslidzhennya problemy. [«Digital Generation»: Psychological and pedagogical study of the problem]. URL: https://naurok.com.ua/cifrove-pokolinnya-psihologo_pedagogichne-doslidzhennya-problemi-255031.html

16. Znannya. [Knowledge]. Material z Vikipediyi – vilnoyi entsyklopediyi [From Wikipedia, the free encyclopedia]. URL: uk.wikipedia.org/wiki/Знання
17. Age range by generation. Generations defined by name, birth year, and ages in 2024. URL: <https://www.beresfordresearch.com/age-range-by-generation/>
18. Beresford Research. URL: <https://www.beresfordresearch.com/> (05.06.2024).
19. Blyznyuk, Tetyana. (2017). Generational values of generation Y: Survey of Ukrainian senior school pupils and students. *Economics and Sociology*. Vol. 10. № 3. Pp. 153-166. URL: doi:10.14254/2071-789X.2017/10-3/11 (05.06.2024).
20. Blyznyuk, T., & Lepeyko, T. (2016). Generational theory: Value-oriented approach. *Business Inform.* № 11. Pp. 24-30.
21. Bray, Aibhin, Girvan, Carina, Chorcara, Eilís Ní. (2023). Students' perceptions of pedagogy for 21st century learning instrument (S-POP-21): Concept, validation, and initial results. *Thinking Skills and Creativity*. Volume 49. URL: <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2023.101319>
22. Carayannis Elias G., Campbell David F. J. «Mode 3»: Meaning and implications from a knowledge systems perspective». Knowledge creation, diffusion and use in innovation networks and knowledge clusters: a comparative systems approach across the United States, Europe and Asia. Westport, Connecticut: Praeger Publishers, 2006. Pp. 1–25.
23. Critical Pedagogy: 8 key concepts you need to know. URL: <https://www.dns-tvind.dk/critical-pedagogy/>
24. Dimock, Michael. (2019). Defining generations: Where millennials end and generation Z begins. URL: <https://www.pewresearch.org/short-reads/2019/01/17/where-millennials-end-and-generation-z-begins/> (02.06.2024).
25. Generation ALPHA: Preparing for the future consumer URL: <https://gertkoot.wordpress.com/wp-content/uploads/2019/10/wtc-generation-alpha-2019.pdf>
26. Gibbons, Michael, Camille Limoges, Helga Nowotny, Simon Schwartzman, Peter Scott and Martin Trow. (1994). The new production of knowledge: The dynamics of science and research in contemporary societies. London: Sage. 192 pp.
27. Knowledge production modes. From Wikipedia, the free encyclopedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Knowledge_production_modes
28. McCrindle. URL: <https://mccrindle.com.au/about/> (04.06.2024).
29. McCrindle, Mark. Generation Alpha. Understanding generation Alpha. URL: <https://mccrindle.com.au/article/topic/generation-alpha/generation-alpha-defined/> (02.05.2024).
30. McCrindle, Mark. (2021). The generations defined. URL: <https://mccrindle.com.au/article/topic/demographics/the-generations-defined/> (04.06.2024).
31. McCrindle, Mark. (2018). The ABC of XYZ: Understanding the global generations. URL: https://www.researchgate.net/publication/328347222_The_ABC_of_XYZ_Understanding_the_Global_Generations (02.06.2024).
32. McIntosh-Elkins, Jeni, McRitchie, Karen, Scoones, Maureen. (2007). From the silent generation to generation x, y and z: strategies for managing the generation mix. Conference: Proceedings of the 35th Annual ACM SIGUCCS Conference on User Services 2007, Orlando, Florida, USA, October 7-10, 2007. URL: DOI: 10.1145/1294046.1294104 (02.06.2024).
33. Sá, M.J. (2018). Transversal competences: Their importance and learning processes by higher education students. URL: <https://www.mdpi.com/2227-7102/8/3/126>.
34. Strauss, William, Howe, Neil (1991). Generations: The history of America's future, 1584 to 2069. Morrow. 538 pp.
35. Teacher education reinvented. Supporting excellence in teacher education. URL: <https://teachereducation.steinhardt.nyu.edu/an-asset-based-approach-to-education-what-it-is-and-why-it-matters/>
36. The new production of knowledge: The dynamics of science and research in contemporary societies. URL: https://www.researchgate.net/publication/225088790_The_New_Production_of_Knowledge_The_Dynamics_of_Science_and_Research_in_Contemporary_Societies (1.03.2021)
37. What is Equity? The National Association for Multicultural Education. Advancing and Advocating for Social Justice & Equity. URL: https://www.nameorg.org/learn/what_is_equity.php (06.06.2024).
38. Why do generational labels receive so much media attention? URL: <https://www.beresfordresearch.com/generational-labels-receive-attention/> (05.06.2024).
39. Wilson, Brent G., Switzer, Scott H. Pedagogical capital: Strengthening and leveraging trusting relationships in online courses. Mode of inquiry. (2012). URL: https://www.researchgate.net/publication/265891533_Pedagogical_Capital_Strengthening_and_Leveraging_Trusting_Relationships_in_Online_Courses_Mode_of_Inquiry (06.06.2024).

V. Yevtukh. Summer and alpha become adults – what knowledge they need: controversial prolegomena.

The article examines the issues related to the content of the phenomena of the Zoomer and Alpha generations and their prospects for functioning in adulthood. Key emphasis is placed on the content and quality of knowledge that they need for comfortable functioning in the social spaces of their countries and beyond. Such knowledge is defined, the dynamics of which will correspond to the dynamics of social changes during the lifetime of these generations. At the same time, it is emphasized that the "generational" approach is one of the key factors in determining the trajectory and dynamics of social development.

Acquiring and increasing knowledge is carried out within the framework of formal, informal and informal education, specifically within the framework of pedagogical systems and global pedagogical concepts: "asset-based pedagogy"; "pedagogy of justice"; "equity pedagogy"; "critical pedagogy"; perhaps to some extent "perceptual pedagogy".

In addition, the article states that education in this context is a generalized theoretical-practical system, pedagogy specifies ways and forms of transmission of certain information that forms a conglomerate of knowledge. Pedagogy performs an important methodological and technological task of transmitting information, mainly through the organization of the educational process.

An important component in the formation of the knowledge system is transformative knowledge and skills, which are largely acquired outside of institutionalized educational institutions (universities, colleges, schools).

An important condition for acquiring adequate knowledge is the formation of a scientific base for theoretical justifications and their practical implementation. Research Mode-3 appears to be adequate in this sense.

The state of research in the selected issue is analyzed, the views of domestic and foreign scientists on the peculiarities of social and individual personality development are considered, and the prospects for studying and solving the specified problem are outlined.

Key words: generation of Zoomer, generation Alpha, pedagogical systems, global pedagogical concepts, transversality, modes of research.